

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง "บทบาทของครูบรรณารักษ์ในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดเชียงราย" มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครู และครูบรรณารักษ์ ที่มีต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวัง ในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดเชียงราย

ในการดำเนินงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารงานวิจัยเกี่ยวกับห้องสมุดโรงเรียน และบทบาทของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้บริหารโรงเรียน ครู และครูบรรณารักษ์ จำนวน 273 คน จากโรงเรียนประถมศึกษา 91 แห่ง โรงเรียนแต่ละแห่งจะมีผู้บริหารโรงเรียน 1 คน ครู และครูบรรณารักษ์ 1 คน รวม 3 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม

โรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 91 แห่ง ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงราย ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 688 แห่ง โรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 688 แห่งนี้ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงราย จัดได้เป็น 91 กลุ่ม โรงเรียนที่มีพื้นที่ใกล้เคียงกันประมาณ 7-10 โรงเรียน เป็น 1 กลุ่มโรงเรียน โรงเรียนทั้ง 91 แห่งนี้ เป็นตัวแทนของโรงเรียนทุกพื้นที่ในจังหวัดเชียงราย โดยผู้วิจัยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย กล่าวคือผู้วิจัยจะเขียนชื่อโรงเรียนทุกแห่งในแต่ละกลุ่ม แล้วจับสลาก 1 ชื่อจากแต่ละกลุ่ม หากได้ชื่อโรงเรียนใดก็คือว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครู และครูบรรณารักษ์ของโรงเรียนนั้น เป็นกลุ่มตัวอย่าง สำหรับรายชื่อโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 91 แห่ง ผู้วิจัยได้เสนอไว้ในภาคผนวก ข.

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือสำคัญ ในการรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถามดังนี้

2.1 ศึกษาข้อมูล จากการสัมภาษณ์ ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน ครู และครูบรรณารักษ์ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง และจัดทำแบบสอบถามขึ้นมา 1 ชุด เพื่อสอบถามประชากรที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครู และครูบรรณารักษ์ โดยมีรายละเอียดแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

2.1.1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยคำถาม จำนวน 5 ข้อ เพื่อสอบถาม เพศ อายุ การศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และงานที่รับผิดชอบ

2.1.2 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อบทบาทในการปฏิบัติงานของครูบรรณารักษ์ ทั้งในบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่ผู้ตอบแบบสอบถามคาดหวังให้ ครูบรรณารักษ์ปฏิบัติ แบบสอบถามเป็นคำถามแบบประเมินค่า โดยครอบคลุมบทบาทในงานด้านต่าง ๆ รวม 8 ด้าน คือ

ก) ด้านการบริหารงานห้องสมุด ประกอบด้วยคำถามย่อย

11 ประเด็น

ข) ด้านการศึกษา ประกอบด้วยคำถามย่อย 7 ประเด็น

ค) ด้านการสอน ประกอบด้วยคำถามย่อย 9 ประเด็น

ง) ด้านการปฏิบัติงานเทคนิคของห้องสมุด ประกอบด้วย คำถามย่อย

11 ประเด็น

จ) ด้านการให้บริการและจัดกิจกรรมห้องสมุด ประกอบด้วย คำถาม

ย่อย 10 ประเด็น

ฉ) ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ ในโรงเรียน ประกอบด้วย

คำถามย่อย 10 ประเด็น

ช) ด้านความสัมพันธ์กับองค์กรและบุคคลต่างๆ ในสังคม ประกอบด้วย

คำถามย่อย 10 ประเด็น

ซ) ด้านการให้บริการชุมชน ประกอบด้วยคำถามย่อย 10 ประเด็น

2.1.3 ประกอบด้วยคำถาม 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นคำถามแบบประเมินค่าเกี่ยวกับปัญหาในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาของครูบรรณารักษ์ โดยจำแนกปัญหาออกเป็น ปัญหาเกี่ยวกับผู้บริหาร ปัญหาเกี่ยวกับครู ปัญหาเกี่ยวกับครูบรรณารักษ์ ปัญหาเกี่ยวกับ

องค์กรและบุคคลต่าง ๆ ในสังคม ส่วนหลัง เป็นคำถามแบบปลายเปิดให้ผู้ตอบแบบสอบถาม เสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา

คำถามแบบประมาณค่า ในข้อ 2.1.2 และข้อ 2.1.3 ได้กำหนด ค่าคะแนนของคำถามออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

5	คือ	ได้ปฏิบัติมากที่สุด	หรือ	ควรปฏิบัติมากที่สุด
4	คือ	ได้ปฏิบัติมาก	หรือ	ควรปฏิบัติมาก
3	คือ	ได้ปฏิบัติปานกลาง	หรือ	ควรปฏิบัติปานกลาง
2	คือ	ได้ปฏิบัติน้อย	หรือ	ควรปฏิบัติน้อย
1	คือ	ได้ปฏิบัติน้อยที่สุด	หรือ	ควรปฏิบัติน้อยที่สุด

2.2 นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดลองใช้

2.3 ทดลองใช้แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลอง ใช้กับ ผู้บริหารโรงเรียนครู และครูบรรณารักษ์ ในเขตพื้นที่สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเชียงของ ซึ่งไม่ใช่ประชากรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ โดยเลือกจากโรงเรียนจำนวน 10 แห่ง ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปแจกและรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

2.4 เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนแล้ว ผู้วิจัยได้พิจารณาข้อบกพร่องของแบบสอบถามแล้วปรับปรุงแก้ไข เพื่อนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณา และนำไปใช้เพื่อการรวบรวมข้อมูลต่อไป

อนึ่งนอกจากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น เพื่อสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม คือ ผู้บริหารโรงเรียน ครู และครูบรรณารักษ์ ดังได้กล่าวถึงข้างต้นแล้วนั้น ผู้วิจัยยังได้ออกแบบสอบถามเพิ่มอีก 1 ชุด เพื่อให้ครูบรรณารักษ์ ให้รายละเอียดเกี่ยวกับห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ที่ครูบรรณารักษ์ปฏิบัติงานอยู่ โดยผู้วิจัยได้จัดส่งไปพร้อมกับแบบสอบถามชุดแรก และได้นำเสนอข้อมูลสภาพของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดเชียงรายแล้ว ในบทที่ 2 ของงานวิจัยนี้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามบางส่วน ไปส่งประชากรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง และจัดส่งบางส่วนทางไปรษณีย์ โดยส่งแบบสอบถามครั้งแรกเมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม 2535 และติดตามทวงถามอีก 1 ครั้ง ในช่วงปลายเดือนสิงหาคม 2535 จากการส่งแบบสอบถามไปที่โรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงราย จำนวน 91 แห่ง รวม 273 ฉบับ ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืน จากโรงเรียนทั้งสิ้น 79 แห่ง รวมเป็นแบบสอบถาม 237 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 86.81

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา จำนวน 237 ชุด มาทำการลงรหัสข้อมูล แล้วใช้โปรแกรมวิเคราะห์สถิติสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Science) โดยวิเคราะห์และหาค่าสถิติดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละแล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบความคิดเห็นของ ผู้บริหารโรงเรียน ครู และครูบรรณารักษ์ ที่มีต่อบทบาทในงานด้านต่าง ๆ ของครูบรรณารักษ์ ทั้งบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวัง วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ทั้ง 3 กลุ่ม โดยการหาค่า F - test และตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ แล้วนำมาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างบทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวังของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่า T - test จากนั้นนำข้อมูลที่ได้ มาเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

สำหรับค่าเฉลี่ยที่ได้นำมากำหนดความหมายของแต่ละข้อ ดังนี้

4.51 - 5.00	มากที่สุด
3.51 - 4.50	มาก
2.51 - 3.50	ปานกลาง
1.51 - 2.50	น้อย
1.00 - 1.50	น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ปัญหาในการพัฒนา ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ของครูบรรณารักษ์ วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครู และครูบรรณารักษ์ ต่อปัญหาในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาของครูบรรณารักษ์ โดยใช้ค่า F-test แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

สำหรับปัญหาและข้อเสนอแนะ เพิ่มเติมของผู้ตอบแบบสอบถาม ในตอนหลังนั้น ผู้วิจัยได้รวบรวมแล้วนำเสนอในรูปความเรียง และเสนอความถี่ของแต่ละคำตอบไว้ด้วย

5. การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครู และครูบรรณารักษ์ (ตารางที่ 5-12)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครู และครูบรรณารักษ์ ที่มีต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวังในการปฏิบัติงานของครูบรรณารักษ์ (ตารางที่ 13-36)

ตอนที่ 3 ปัญหาในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ของครูบรรณารักษ์ (ตารางที่ 37-42)

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้ตอบแบบสอบถาม แล้วนำเสนอในความเรียง และเสนอความถี่ของแต่ละคำตอบไว้ด้วย

สำหรับรายละเอียด ของผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำเสนอในบทที่ 4